

BEBEK BEZİ: İNGİLİZLER TÜRK HAVLUSUNDAN YAPARDI

Bebek bezinin ilk olarak nerede kullanıldığı bilinmiyor. Bir Sümer tabletinde yazılı olan ninni metni bebeklerin sık sık ağlamasıyla ilgilidir. Tablette anne; bebeğin sürekli ağlayarak tanrıları rahatsız etmesinden şikayet eder. Başka bir tablette bebeklerdeki pişiklerin tedavisi için susam yağının kullanıldığı yazılıdır. Sümerlerin ve Mısırlıların yazılı belgelerinde bebek bezi konusunda net bilgiler olmasa da bebeklerin keten kumaşlarla kundaklandığını gösteren kanıtlar vardır. Bebek kundaklamayla ilgili en eski kanıt 4.600 yıl öncesine uzanır. Kıbrıs ve Girit'teki mezarlarda M.Ö. 2.600-2.000 yıllarında seramikten yapılan kundaklanmış bebek heykelcikleri bulundu. Kundaklama adeti Roma İmparatorluğu döneminde tüm Avrupa'ya yayıldı. Kundaklama sırasında bebek bezinin de kullanılmış olduğu düşünülüyor. Bazı kültürlerde, kumaştan yapılmış bebek bezi yerine deri kullanıldığı ve sıvıları emmesi için derinin içine özel malzemeler konulduğu biliniyor. Eskimolar bebeklerin belden aşağısına, içine kurutulmuş yosun koydukları fok derisi sarardı. Amerikan yerlileri ve İnkalar da içine kurutulmuş ot koydukları tavşan derisini kullanırdı. Anadolu'da bebekler, höllük denilen özel bir toprakla kundaklanırdı. Höllük toprağı, sıvıyı alttaki beze aktardığı için bebeğin derisinin kuru kalmasını sağlar. Günümüzde çok azalsa da bazı bölgelerde hala höllük kullanıldığı biliniyor.



En eski kundaklanmış bebek heykelcikleri (M.Ö. 2.600-2.000)

Türk havlusu en ideal bebek beziydi

Avrupa'da 1800'lerde bebekleri kundaklama adeti sağlıksız olduğu gerekçesiyle terk edilince, bebeklere sadece bebek bezi bağlanmaya başlandı. Çocuk doktorlarının bebek bakımı konusunda yazdıkları kitaplarda, bebek bezi kullanımı önerilirdi. İngiltere'de 1935'te H. T. D. Meredith tarafından "The Modern Home

Doctor” adlı kitapta annelere, Türk havlusundan yapacakları yumuşak bebek bezlerini kullanmaları önerilmekteydi. Sanayi Devrimi sırasında; Avrupa’daki fabrika işçileri satın aldıkları kaliteli mobilyaların kirlenmemesi için bebek bezlerinin sızdırmaz olmasını istedi. Çengelli iğnenin 1849’da icat edilmesi sayesinde bebek bezlerinin gevşemesi önlendi. O yıllarda C. Goodyear doğal kauçuğu kükürtle vulkanize ederek lastik üretmeyi başardı. Bebek bezlerinin dışına sıvıların sızması da lastik külotlarla önlendi. Avrupalı anneler; 1940’larda II. Dünya Savaşı sırasında orduda hizmet verdikleri için bebek bezi yıkamakta zorlanınca, bebek bezi yıkama şirketleri kuruldu. Bu şirketler, evlerdeki kirli bebek bezlerini toplayıp aynı sayıda yıkanmış bez bırakırdı. Bebek bezi konusundaki en önemli gelişme, tek kullanımlık bebek bezlerinin ortaya çıkması oldu. İsveçli H. Drangel; 1944’te bebek beziyle lastik külotun arasına sıvıları emmesi için kağıt havlu konulmasını önerdi. ABD’de 1946’da M. Donovan, bezin dışını ince plastik kaplayarak modern tek kullanımlık bebek bezinin ilk örneğini icat etti. Günümüzde tek kullanımlık bebek bezlerinin dışı plastiktir ve sıvıları emmesi için bezle plastik katman arasında granül formunda sodyum poliakrilat adlı plastik vardır. Süper emici plastik denilen bu granüller, kendi ağırlığının 30 katı kadar su emer. Tek kullanımlık modern bebek bezlerindeki 4-5 gram sodyum poliakrilat, 400-500 mililitre sıvıyı emerek bebeklerin rahat etmesini sağlar. Tek kullanımlık bebek bezi üreten firmalardan birinin yıllık satışı 10 milyar dolardır.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü